

ONDERWIJSVISIE VU
GECONCRETISEERD

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Uitgave:

KNOWVU - KENNISNETWERK ONDERWIJS

© 2019

LEESWIJZER CONCRETISERING VU ONDERWIJSVISIE

In oktober 2018 is de vernieuwde VU [onderwijsvisie](#) door het College van Bestuur vastgesteld. Het streven is om vanuit de drie kernwaarden – open, persoonlijk en verantwoordelijk – talent tot rijpheid te brengen en mensen op te leiden tot geëngageerde en gewetensvol opererende academici die voortdurend grenzen verkennen en weten te verleggen. De onderwijsvisie is uitgewerkt in drie richtingen: de student als partner in het onderwijsproces, de positie van de Vrije Universiteit in een grootstedelijke, nationale en internationale context en de wijze waarop het onderwijs is vormgegeven. De bachelor- en masteropleidingen dragen hieraan bij door ze te zien als zelfstandig gepositioneerde opleidingen met eigen eindtermen; waar de bacheloropleidingen vrij breed van opzet zijn, gefundeerd in een wetenschappelijke basis en met mogelijkheden voor studenten zich te verbreden dan wel de verdiepen, is de master vooral verbonden aan de onderzoeksfunctie van de Vrije Universiteit en richting de aansluiting op de arbeidsmarkt.

Dit streven, de route daarnaar toe en de gevolgen voor de inrichting van het onderwijs zijn in de geconcretiseerde VU onderwijsvisie uitgewerkt aan de hand van twee overkoepelende thema's: *betrokkenheid bij elkaar en bij het leerproces* en *betrokken bij mens en maatschappij*.

De eerste, meer op de interne context gerichte betrokkenheid, gaat in op:

- commitment over en weer, tussen studenten en docenten onderling en tussen docenten en studenten;
- de begeleiding en ondersteuning van studenten en wat de organisatie daaraan bijdraagt;
- het streven naar persoonlijke leerervaringen door student én docent.

De tweede, meer op de externe context gerichte betrokkenheid, laat zien dat:

- diversiteit in de breedste zin van het woord een kernbegrip is in het doorgronden en werken aan academische, professionele en maatschappelijke vraagstukken;
- een internationale ervaring daar aan kan bijdragen en dat studenten de mogelijkheden krijgen naar buiten te treden om zo enerzijds het geleerde in de praktijk te brengen en anderzijds een bijdrage leveren aan de maatschappij;
- voor student en docent het onderwijs in het proces van een leven lang ontwikkelen geplaatst wordt.

De concretisering van de VU onderwijsvisie is een leidraad voor iedereen die aan de VU werkt, doceert en studeert. Het document wordt als kennismaking aan nieuwe studenten, docenten en andere medewerkers overhandigd. Het toont waar de VU voor staat: 'dit kun je van ons verwachten en dit verwachten wij van jou'. Samen werken we zo aan een *positieve leer- en onderwijscultuur*. De verschillende rollen zijn volgens de hierboven genoemde indeling beschreven. Soms bespreken we in een apart kader een onderwerp dat raakt aan de concretisering van de onderwijsvisie, maar dat niet in alle detail kan worden verwerkt binnen de drie rollen 'student', 'docent' en 'organisatie'

De geconcretiseerde VU onderwijsvisie is geen set van eisen waaraan docenten en studenten moeten voldoen. Het is een continuüm, een spectrum: elke docent is anders, elke student is anders, elke opleiding is anders. Niet iedereen hoeft altijd overal aan te voldoen. Het streven is dat de drie rollen – student, docent en organisatie – dusdanig op elkaar zijn afgestemd dat het geheel in balans is en dat studenten en docenten de visie nastreven waar mogelijk en waar passend binnen de contouren van de opleiding. Wat altijd geldt is dat de VU – staf en studenten – staat voor open, voor persoonlijk en voor betrokken.

INHOUD

Leeswijzer concretisering VU onderwijsvisie	3
Inhoudsopgave	4
Inleiding	5
De VU-community: een positieve leer- en onderwijscultuur	10
1. Betrokkenheid bij elkaar en bij het leerproces	11
a. Commitment tussen docenten, studenten en organisatie	11
b. Studentbegeleiding en -ondersteuning	12
c. Streven naar persoonlijke leerervaringen	14
2. Betrokkenheid bij mens en maatschappij	16
a. Diversiteit	16
b. Internationalisering	18
c. Buitenwereld	20
d. Loopbaan	22
Kaders en figuren	
Kaders	
I. Multidisciplinariteit	8
II. Kennisnetwerk Onderwijs	9
III. Inrichtingsprincipes tutoraat	13
IV. Network for Teaching & Learning	15
V. Mixed Classroom	16
VI. Tweektaligheid VU	19
VII. Community Service Learning	20
VIII. A Broader Mind (course)	22
IX. Verbinding van onderwijs en onderzoek: de transitie van VU naar werk	23
X. Raamwerk Onderwijsprestaties	24
Figuren	
1. Organisatie: het programma, de docent en de student	6
2. Student-gecentreerd onderwijs	7

INLEIDING

In de onderwijsvisie staan drie kernwaarden centraal: open, persoonlijk en verantwoordelijk. Deze drie kernwaarden zijn in de onderwijsvisie als volgt geformuleerd:

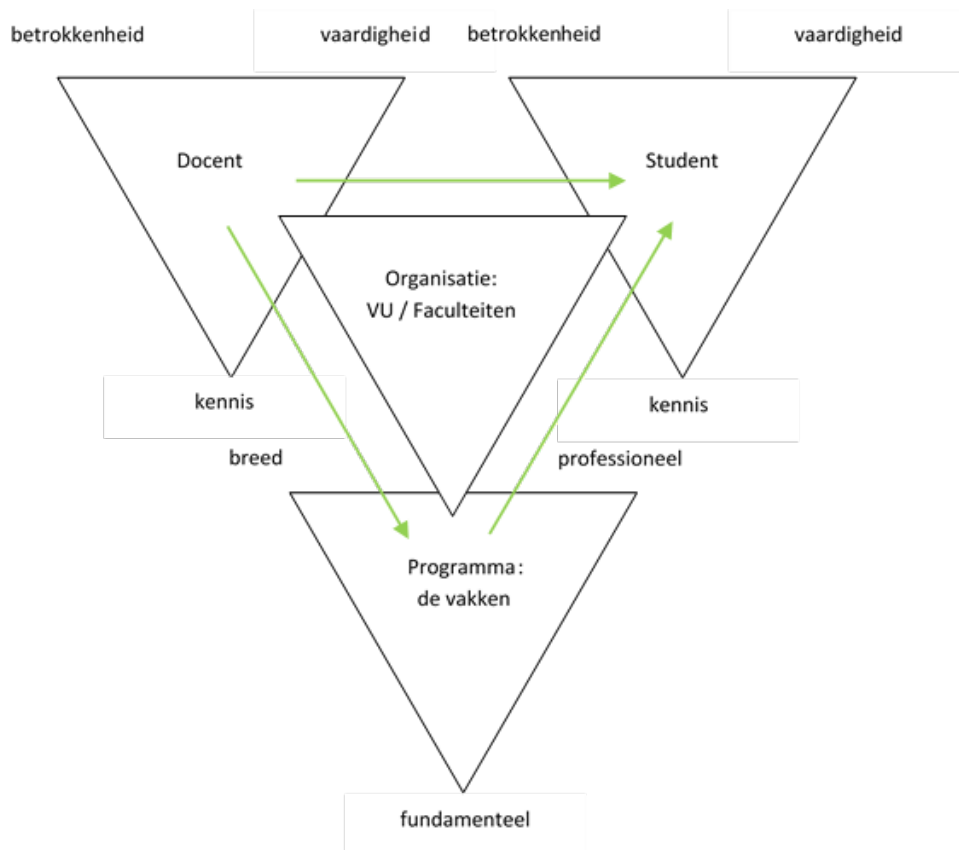
Open: met open vizier naar de samenleving kijken en open staan voor diversiteit in disciplines, nationaliteiten, geaardheden, levensbeschouwingen, en maatschappelijke overtuigingen.

Persoonlijk: een academische gemeenschap waarin elk lid wordt gekend.

Verantwoordelijk: betrokken bij mens, opleiding en universiteit, de maatschappij en de wereld.

Uitgangspunt voor deze concretisering van de onderwijsvisie is dat het onderwijs rust op van elkaar afhankelijke en nauw aan elkaar gerelateerde pijlers, namelijk: de student, de docent en het type opleiding. Hierbij speelt de organisatie een faciliterende rol. Als één van de pijlers het ‘begeeft’ of ‘scheuren vertoont’ heeft dit gevolgen voor het gehele onderwijs. Daarom spreken we bij voorkeur bijvoorbeeld liever niet alleen van professionalisering van de docent/onderzoeker, maar ook van professionalisering van de student; het is in beider belang het beste uit elkaar te halen.

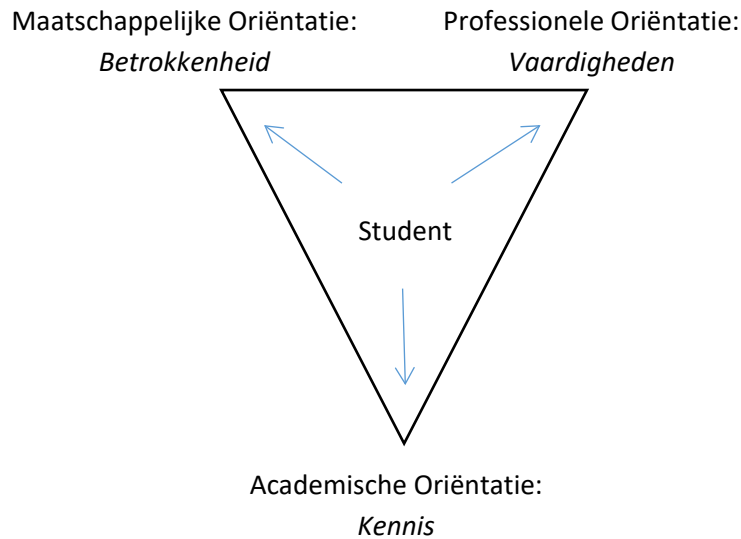
Figuur 1 (zie hieronder) is een visuele weergave van de onderlinge afhankelijkheid tussen de student, de docent en het programma. De VU zet de student centraal, zoals de pijlen laten zien. Dat wil zeggen: het programma is afgestemd op de behoefte van de student – en in het verlengde de maatschappij – in relatie tot de aanwezige expertise binnen de opleiding. De student wordt in de gelegenheid gesteld binnen bepaalde marges zelf zijn of haar onderwijsprogramma samen te stellen. De student centraal zetten betekent onder meer dat de student een belangrijke bijdrage heeft bij de totstandkoming van het onderwijs; formeel via een opleidingscommissie en digitale evaluaties en informeel via gesprekken, uitwisseling van ideeën, evaluatiesessies en co-creatie sessies. Met andere woorden: het streven is dat de student partner is in onderwijs en innovatie. Samen creëren we zo een *positieve leer- en onderwijscultuur*. Niet alle vakken binnen een opleiding volgen dit stramien, het ene vak leent zich hier meer voor dan het andere. De invulling van het tutoraat bijvoorbeeld leent zich meer voor een student gecentreerd format dan een vak in de academische kern dat ingaat op de geschiedenis van een wetenschappelijke discipline.

Figuur 1. Organisatie: programma, de student en de docent. Onderwijs wordt ontworpen vanuit het perspectief dat de student centraal staat, in nauwe samenhang met aanwezige expertise van docenten.

Kennis, Vaardigheid en Betrokkenheid. Kennis en kunde staat bij de docent voor het academisch fundament en de didactische toolbox om zijn of haar verantwoordelijkheid te nemen als docent van studenten. Bij de student staat het voor het academische en professionele repertoire waarover een toekomstig afgestudeerde beschikt om zijn of haar verantwoordelijkheid te nemen in een zeer diverse regio, land en wereld. Kennis en vaardigheden van docent en student zijn op elkaar afgestemd binnen de kaders van het programma en al doende ontwikkelen zij zich *academisch*, *professioneel* en *persoonlijk*, daarbij de maatschappij en de impact daarop in beschouwing nemend. De theoretische focus is veelal globaal waarbij in de uitvoering op lokaal niveau een bijdrage wordt geleverd, bijvoorbeeld door te werken met een stakeholdermodel, door Community Service Learning expliciet op te nemen in het curriculum of door stages mogelijk te maken. Studenten wordt zo geleerd zich te verhouden tot de wetenschap (kennis), tot de toekomstige professie (vaardigheden) en tot hun rol in de maatschappij (betrokkenheid).

Wetenschap, Professie en Maatschappij. De student centraal met een focus op de wetenschap, de professie en de maatschappij is gevisualiseerd in Figuur 2. Dit model impliceert dat elk programma een mix aan oriëntaties en, als gevolg, botsingen van perspectieven biedt, waarbij de precieze mix (bijv. meer op de academie, meer op de professie, meer op de maatschappij gericht) binnen en tussen vakken en type kennis, type vaardigheid en mate van betrokkenheid afhankelijk is van het type programma (zie Figuur 1). Hierbij spelen de facultaire onderwijsvisie (afgeleid van de VU onderwijsvisie) en de opleidingsvisie (afgeleid van de facultaire visie), indachtig de geconcretiseerde onderwijsvisie, evenals de eindverantwoordelijke opleidingsdirecteur in samenwerking met docenten en studenten een voorname rol.

Figuur 2. Student-gecentreerd onderwijs op basis van kennis, vaardigheden en betrokkenheid¹.

Voor de docent betekent dit dat hij of zij studenten een academische oriëntatie biedt, met oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en een vertaling naar de praktijk. Dit betekent dat ook de docent leert, zich continu professioneel aanpast aan veranderende omstandigheden, zich als gevolg professioneel ontwikkelt, zich nieuwe rollen eigen maakt en verantwoordelijkheden op zich neemt. Dit stopt niet bij het behalen van de BKO, maar is een continu proces.

De VU onderwijsvisie zegt hierover: “Het bieden van goed ontworpen onderwijs dat optimaal ten uitvoer wordt gebracht, spreekt voor zich. Verder neemt de wetenschappelijke staf ook haar vrijheid in verantwoordelijkheid voor verdere ontwikkeling op het gebied van onderwijs en onderwijsontwikkeling. Het borgen en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs in een positieve leercultuur met collega’s staat voorop.” De VU faciliteert en “... biedt een breed en aantrekkelijk palet van kennisdelings- en professionaliseringsmogelijkheden waar docenten actief gebruik van maken. Experimenteren met nieuwe didactieken en (digitale) technieken wordt aangemoedigd. De VU ondersteunt dit op centraal en facultair niveau met middelen en kennis.” Met andere woorden: de VU² waardeert het geven van onderwijs, het vernieuwen van onderwijs en het continu werken aan de driehoek student – docent – organisatie.

¹ Kennis en vaardigheden zijn niet één op één gerelateerd aan respectievelijk academisch en professionele oriëntatie: professionele oriëntatie kan niet zonder een voldoende kennisbasis en academische oriëntatie heeft weinig impact zonder oog voor of het beheersen van praktische vaardigheden. Voor de overzichtelijkheid is de figuur echter niet nodeloos ingewikkeld gemaakt.

² Het Handboek Onderwijskwaliteit helpt daarbij. Het legt de kaders vast waarbinnen opleidingen en faculteiten hun onderwijsbeleid vorm geven. Het handboek is tevens een uitstekend naslagwerk voor docenten wanneer zij werken een ontwerp van een vak, een minor of een curriculum.

In de onderwijsvisie ligt de focus op multidisciplinariteit. In kader 1 wordt uitgelegd waarom gesproken wordt van multidisciplinariteit, maar ook dat dit niet het eindpunt of maximaal haalbare is. Waar we in het vervolg spreken over multidisciplinariteit, kan dit onder de juiste omstandigheden en met een gerichte positionering in sommige gevallen ook interdisciplinariteit of transdisciplinariteit betekenen.

Kader 1: Multidisciplinariteit

Diversiteit is meer dan culturele, maatschappelijke en intellectuele variatie. Verschillende wetenschapsdisciplines hebben een eigen kijk op hetzelfde maatschappelijke probleem en op potentiële oplossingen voor dat probleem. Deze blik vormt studenten en is gebaseerd op de binnen die wetenschapsdiscipline gangbare paradigma's vergezeld van een eigen set aan methoden die wordt ingezet. Het maatschappelijk en persoonlijk functioneren van VU-alumni wordt gekenmerkt door het besef hiervan en de kennis, kunde en instelling hier op professionele wijze mee om te kunnen gaan. Dit impliceert dat het opdoen van een disciplinaire basis in een model van multidisciplinariteit waardevol is.

Multidisciplinariteit – in tegenstelling tot interdisciplinariteit – is gebaseerd op de idee en het besef dat de wereld waarin onze studenten later zullen werken er een is waar op alle vraagstukken verschillende perspectieven bestaan. Multidisciplinariteit omarmt diversiteit als academische en professionele waarde. Vanuit verschillende disciplines leren studenten die wereld kennen en ontwikkelen ze capaciteiten om ten eerste te kunnen omgaan met die voortdurende confrontatie van disciplines, perspectieven en methodische aanpak en ten tweede de meerwaarde te halen uit deze verscheidenheid.

We stimuleren daarom ontmoetingen tussen disciplines vanuit het idee dat iedere student bepaalde thema's vanuit zijn of haar eigen discipline kundig kan benaderen waarbij het eigen perspectief niet hoeft te worden losgelaten, maar wel een waarbij studenten de kwaliteiten herkennen, erkennen en waarderen in andere perspectieven en bereid zijn samen te werken aan oplossingen. Samen moet je er uit komen! De relatie met andere disciplines voert daarom de boventoon. Die kan tegengesteld en elkaar bijtend zijn, maar vaak ook aanvullend en versterkend. De ene discipline is niet beter dan de andere. De vraag waar de academische professional van morgen in toenemende mate mee te maken krijgt is: hoe kunnen de verschillende perspectieven elkaar versterken in het zoeken naar oplossingen van complexe uitdagingen? Voorbeelden binnen de VU die dit illustreren zijn de Broader Mind Course (veelal binnen de academie) en Community Service Learning (veelal buiten de academie).

De onderwijsvisie benadrukt het belang van een multidisciplinaire focus, een mooi recent voorbeeld hiervan is de afstudeerrichting 'Text Mining' van de opleiding Taalwetenschappen. Dit wil niet zeggen dat onderwijs perse multidisciplinair moet zijn. Met verwijzing naar Figuur 1, is ook een meer monodisciplinaire focus mogelijk. Ook een interdisciplinaire focus is mogelijk, zoals de opleiding Communicatiewetenschap, waarbij verschillende disciplines naar elkaar toe werken en met een gedeeld jargon en aanpak komen. Een transdisciplinaire focus behoort ook tot de mogelijkheden, zoals de opleiding 'Management, Policy Analysis and Entrepreneurship in Health- and Life Sciences', waarbij een brug wordt geslagen naar en gedeelde taal wordt gecreëerd met de praktijk van bijvoorbeeld het bedrijfsleven en NGO's.

De concretisering van de VU onderwijsvisie is uitgemond in zeven subthema's welke te scharen vallen onder twee thema's: (1) betrokkenheid bij elkaar en bij het leerproces en (2) betrokkenheid bij mens en maatschappij. De clustering geeft geen prioritering aan. De basis is om vanuit academische – vaak disciplinair gevormde – kennis te komen tot een wetenschappelijk, professionele en maatschappelijke oriëntatie. De thema's zijn als volgt ingedeeld:

1. Betrokkenheid bij elkaar en bij het leerproces
  - a. Commitment tussen docenten, studenten en organisatie
  - b. Studentbegeleiding en –ondersteuning
  - c. Streven naar persoonlijke leerervaringen

2. Betrokkenheid bij mens en maatschappij
  - a. Diversiteit
  - b. Internationalisering
  - c. Buitenwereld
  - d. Loopbaan

Kader II: Kennisnetwerk Onderwijs VU – KnowVU

KnowVU – Kennisnetwerk Onderwijs VU – is een initiatief van de eerste VU-lichting Leergang Onderwijskundig Leiderschap (2014) en docenten die de Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) hebben behaald. Het is een netwerk voor en door docenten waar kennisdeling over onderwijs centraal staat; van elkaar leren en elkaar advies vragen en geven. KnowVU werkt met facultaire KnowVU-ambassadeurs die nieuws vanuit KnowVU facultair verspreiden, facultaire initiatieven delen met de overige ambassadeurs en samen met collega's vanuit hun expertises KnowVU-bijeenkomsten organiseren. Onderwerpen die tijdens KnowVU-bijeenkomsten aan bod zijn gekomen zijn onder meer: team based learning, diversiteit in het onderwijs, intercollegiale intervisie, cursusevaluaties en ronde-tafelbijeenkomsten over waardering voor onderwijs, opleidingscommissies en de Mixed Classroom. Studenten worden uitgenodigd voor de bijeenkomsten zodat ook hun perspectief gehoord wordt en meegenomen wordt in de discussies. De onderwerpen trekken een steeds meer divers publiek van docenten, studenten, onderwijsondersteuners en beleidsmakers.

Leden van KnowVU worden zeer regelmatig gevraagd voor VU-brede initiatieven en werkgroepen. De door KnowVU opgezette SKO-database is daarbij behulpzaam. Ook reikt KnowVU elk jaar de KnowVU Award uit voor een nog uit te voeren onderwijsinnovatieproject. KnowVU werkt intensief samen met LEARN! Academy. Zo heeft het netwerk samen met hen en andere partners binnen de VU zoals de Universiteitsbibliotheek, het Audiovisueel Centrum, IT en Student- en Onderwijszaken de onderwijscafés opgestart, waar kort en bondig onderwijsinitiatieven en specialistische onderwerpen tijdens lunchtijd worden besproken o.l.v. een expert. Extern werkt KnowVU samen met de Utrechtse Teaching Academy en is lid van de kerngroep van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO)-initiatief om te komen tot een nationaal onderwijsplatform. KnowVU is de belangrijkste stakeholder van het VU Network for Teaching & Learning. Zie voor meer informatie: <https://knowvu.nl>.

DE VU COMMUNITY: EEN POSITIEVE LEER- EN ONDERWIJSCULTUUR

Actief werken aan ‘Community building’ is van wezenlijk belang voor een organisatie die zich kenmerkt door een grote diversiteit aan nationaliteiten, etniciteiten, levensbeschouwelijke en politieke voorkeuren en instroom (zij-instromers, eerstegeneratiestudenten). Communities bestaan op zeer veel niveaus: de universiteit, de faculteit, de opleiding, zelfs op minor- en vakniveau. Een Honours community doorkruist de verschillende niveaus en strekt uit naar Amsterdam University College en de Universiteit van Amsterdam.

‘Community building’ is geen taak van hetzij de docent, hetzij de student. Een community ontstaat als vanzelf, maar kan en moet wel enigszins gestuurd worden. Een community is vooral van belang naarmate het bieden van een inclusief leerklimaat (zie kader V: Mixed Classroom), activiteiten vanuit A Broader Mind en het aanbod van internationale opleidingen meer de onderwijsagenda bepalen. Stimulering is echter niet genoeg, een goede organisatie is vereist. Daarbinnen is community building gebaat bij tweerichtingsverkeer: van docent naar student, van student naar docent, studenten en docenten onderling en een goede verhouding tussen student en organisatie en docent en organisatie. Een community is zo “een inspirerende ontmoetingsplaats waar met onderling respect wordt gewerkt aan verbinding tussen disciplines, culturen, religies, levensstijlen en levensfasen, maatschappelijke opvattingen en vragen uit de samenleving” en waar met een open blik, een professionele en academische houding en soms met een persoonlijke lading een “confrontatie van verschillen leidt tot nieuwe inzichten en innovaties, tot scherpere en helderheid, tot wetenschappelijke excellentie.” De organisatie speelt hierbij een cruciale rol: het aanbieden van extra-curriculaire activiteiten, een hoog niveau van docentprofessionalisering en het bieden van een veilige, aantrekkelijke en sociale campus (zie het Instellingsplan 2020-2024) zijn noodzakelijke voorwaarden. Studentenorganisaties, 3D@VU (Dialog, Debat en Diversiteit), de VU OnderwijsWerkplaats, het docentennetwerk KnowVU (zie kader II), de UB en LEARN! Academy dragen actief bij aan de totstandkoming van een positieve leer- en onderwijscultuur waar docenten en studenten samen het heft in handen nemen en houden.

Het eerste thema beslaat betrokkenheid bij elkaar en het leerproces – meer intern gericht. Het tweede thema beslaat betrokkenheid bij mens en maatschappij – meer extern gericht.

1. BETROKKENHEID BIJ ELKAAR EN BIJ HET LEERPROCES

a) Verantwoordelijkheid nemen en commitment tussen docenten, studenten en organisatie

Het is de ambitie van de VU talent tot rijpheid te brengen door het opleiden van verantwoordelijke, kritische en geëngageerde academici die zichzelf continu willen ontwikkelen. De VU is erop gespitst om in het wetenschappelijk onderwijs, naast de wetenschapsbeoefening zelf, nadruk te leggen op de maatschappelijke waarde en relevantie van de vragen die in de wetenschap worden gesteld. Er is ruimte en aandacht voor wat docenten en studenten beweegt, en welke vormende invloed de wetenschap op de leden van de VU gemeenschap heeft. Studenten worden gestimuleerd zich bewust te zijn van hun eigen waarden, culturele of levensbeschouwelijke identiteit en van hun impliciete en expliciete vooronderstellingen. Zo leren studenten zich verhouden tot de ander en tot de huidige steeds complexere en meer diverse samenleving. Om de ambitie te realiseren is niet alleen commitment van docenten en studenten nodig, maar ook commitment van de organisatie richting docenten en studenten.

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Draagt verantwoordelijkheid voor invulling van de eigen opleiding, het eigen leerproces en studiesucces. Heeft een onderzoekende attitude in het leerproces. Is gemotiveerd om zelfstandig te denken, kritisch te blijven en informatie op waarheid te toetsen. Accepteert dat docenten hen aanspreken op de eigen verantwoordelijkheid, reflecteert hierop en past gedrag aan. Stelt vragen en accepteert dat antwoorden soms niet direct voorhanden zijn en gaat actief op zoek naar antwoorden. Heeft een open en actieve leerhouding. Gaat de dialoog aan met andere studenten en heeft een eigen unieke inbreng in het onderwijs.	Brengt relevante persoonlijke onderzoeksinteresse en –ervaring in. Reflecteert op het eigen onderwijsproces, is sensitief voor feedback van studenten op zijn of haar functioneren en zodoende is bereid van studenten te leren Stimuleert een onderzoekende houding onder studenten door bijvoorbeeld vragen te stellen, meningen te peilen en prikkelende uitspraken te doen. Beantwoordt vragen en geeft aan dat sommige antwoorden niet direct voorhanden zijn en geeft handreikingen om (samen) antwoorden te vinden. Levert een wezenlijke bijdrage aan de kennis, competenties en inzichten van studenten en heeft zo een belangrijke inbreng in de academische vorming van de student. Maakt het mogelijk dat studenten met elkaar in de discussie gaan en maakt het deel van het onderwijs.	Creëert een optimale en veilige leeromgeving en biedt binnen een curriculum een optimale mix aan werk- en toetsvormen om zo doelgericht aan de eindtermen van een vak en een opleiding tegemoet te komen. Faciliteert dat studenten en docenten samen verantwoordelijkheid kunnen nemen voor het onderwijsproces en zo bijdragen aan een positieve leer- en onderwijscultuur. Stimuleert de ontmoeting tussen studenten onderling, tussen studenten en docenten en tussen studenten, docenten en alumni en biedt daarvoor faciliteiten aan. Organiseert de borging van de onderwijskwaliteit en stimuleert een kwaliteitscultuur.

b) Studentbegeleiding en studentondersteuning

De studentbegeleiding dient bij te dragen aan de academische, professionele en maatschappelijke ontwikkeling van de student. Voor het leerproces van de student is een persoonlijke en open relatie tussen student en docent van belang. Hierin staat oog voor diversiteit onder studenten en docenten voorop. Een open relatie tussen student en docent veronderstelt integriteit van beide kanten: respect voor elkaars eigenheid. Gedurende het gehele traject van studentbegeleiding speelt feedback een belangrijke rol. Feedback begint bij het matchingsproces, en gaat via het mentoraat en tutoraat naar een meester-gezel relatie in de eindfase van de opleiding. Studentbegeleiding en -ondersteuning betekent ook aandacht voor de specifieke persoonlijke situatie of talenten van studenten, aandacht voor de student met een beperking, een student die topsport met de studie combineert of een student met een bestuurlijk talent. Al deze studenten moeten gezien worden en gefaciliteerd worden om zich tijdens hun studie optimaal persoonlijk te ontwikkelen. Zie ter illustratie Kader III met inrichtingsprincipes van het tutoraat.

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Neemt indien mogelijk en nodig actief deel aan het Be Prepared programma en doet mee aan de matchingsactiviteiten. Toont een actieve houding in het zelf zoeken naar antwoorden op en hulp bij academische vragen, maar durft ook persoonlijke vragen of problemen te bespreken. Durft fouten te maken, is ontvankelijk voor kritische feedback en past zijn of haar handelen daarop aan en toont zijn of haar onzekerheid bij het maken van studie-gerelateerde keuzes die mede de studieloopbaan bepalen. Neemt actief deel aan en draagt waar mogelijk actief bij aan de activiteiten in het kader van het mentoraat en tutoraat. Werkt daarmee aan de eigen invulling van de academische loopbaan, maar ook aan die van die van medestudenten. Geeft actief peer feedback en doet mee aan peer assessment, levert een unieke eigen bijdrage.	Draagt waar mogelijk en nodig bij aan het programma van de Pre University College (zoals Be Prepared) en participeert in matchingsactiviteiten. Stimuleert bij studenten het aanleren en hanteren van een voor de universiteit geschikte leerstijl. Speelt een belangrijke rol in de begeleiding van studenten als mentor of tutor van studenten. Signaleert studie-gerelateerde of persoonlijke problemen bij studenten en kan verwijzen naar extra (studie)begeleiding. Helpt een student bij inzicht krijgen in beroepsperspectieven en bij het maken van studie-gerelateerde keuzes die mede de studieloopbaan bepalen. Stuurt zo nodig studenten in het maken van keuzes. Neemt verantwoordelijkheid en geeft constructieve, eerlijke en afgewogen feedback op de kwaliteiten van de student en op zijn of haar functioneren.	Biedt toekomstige studenten de mogelijkheid zich middels het programma van de Pre University College (zoals Be Prepared) en matchingsactiviteiten een beeld te vormen van studeren aan de VU. Faciliteert mentoren en tutoeren en biedt hen specifieke trainingen aan. Bewaakt actief de voortgang van de student en zorgt tevens voor een optimale, veilige, infrastructuur voorzien van een verwijssysteem. Faciliteert studieadviseurs, studentenpsychologen en studentendecanen om tijdig te reageren op een hulpvraag. Zet alumni actief in bij het studien- en beroepskeuzeprocess van studenten. Creëert faciliteiten om het feedbackproces te ondersteunen. Verzorgt faciliteiten voor studenten met een beperking en

Benut maximaal zijn of haar talent en toont groei in het persoonlijke leer- en ontwikkelproces en studie. Kijkt breder dan alleen studeren en maakt gebruik van de mogelijkheden die er bijvoorbeeld zijn op academisch, bestuurlijk, kunstzinnig, cultureel of maatschappelijk gebied of in de sport.	Gedurende de studieloopbaan neemt de sturing vanuit de opleider steeds verder af en wordt vervangen door een meer coachende rol. Is een rolmodel voor de studenten. Herkent en signaleert verschillende soorten talent en ambities van studenten. Wijst studenten op mogelijkheden om verschillende talenten (bijvoorbeeld op bestuurlijk, kunstzinnig, cultureel of maatschappelijk gebied of in de sport) te ontplooiën, op het Honoursprogramma en cursussen/hulpprogramma's, en op prijzen voor specifieke prestaties.	faciliteert studenten die topsport bedrijven. Biedt onderwijs aan dat studenten uitdaagt om zo het beste uit hen te halen (inclusief verrijgings- of verdiepingsprogramma's). Herkent verschillende talenten en ambities van studenten en maakt mogelijk en zorgt ervoor dat alle groepen bediend worden. Dit betekent ook dat studenten met te weinig inzet of te weinig groei hierop tijdig worden geattendeerd. Stimuleert studenten tot het ontwikkelen en tonen van hun talenten door prijzen uit te reiken en waardering uit te spreken voor diverse talenten (intellectueel, bestuurlijk-organisatorisch, maatschappelijk-relevant).

Kader III: Inrichtingsprincipes Tutoraat.

De werkgroep 'Studentbegeleiding' (2018) heeft zeven inrichtingsprincipes voorgesteld die de contouren bieden van een tutoraat op de VU. Faculteiten en opleidingen kunnen deze toepassen binnen de context van hun onderwijsprogramma en afgestemd op de middelen die hen ter beschikking staan.

1. Het tutoraat is onderdeel van studentbegeleiding en draagt bij aan de academische, professionele, en maatschappelijke ontwikkeling van studenten.
2. De tutor is een inhoudelijk docent, kent de student en zijn of haar achtergrond en neemt de tijd voor het geven van vakinhoudelijk en advies over keuzemomenten en leerpaden.
3. Naast de groepsbijeenkomsten die meer in het teken van informatieoverdracht en discussie staan, houdt de tutor individuele gesprekken en biedt zo de gelegenheid om persoonlijk door te praten over de studie, individuele doelen en verwachtingen ten aanzien van de studie en de loopbaan
4. Er is een coördinator voor het tutoraat die zorgt voor uniformiteit, kennisdeling, afstemming en een gedegen evaluatie van het tutoraat, geeft feedback en regelt scholing.
5. Het tutoraat is een volwaardig onderdeel van het curriculum.
6. Het tutoraat wordt periodiek geëvalueerd, bijvoorbeeld via peer feedback en/of self-assessment en anderzijds via een studentenpeiling.
7. Tutoren zijn getraind en bekwaam in hun rol. Dat betekent dat zij naast groepsbegeleiding ook individuele, soms heel persoonlijke begeleiding kunnen bieden en bekwaam zijn in diversiteit-sensitieve gesprekstechnieken.

c) Streven naar persoonlijke leerervaringen, een leven lang ontwikkelen.

De persoonlijke kennis, ervaringen en levensbeschouwelijke identiteit van iedere student worden optimaal benut voor het inrichten van het persoonlijke leerproces. Studenten leren daarbij ook hoe ze zich verhouden tot anderen met wie ze deel uitmaken van de samenleving. Een internationale studie ervaring kan sterk bijdragen aan dit persoonlijke leerproces, evenals bestuurlijke, organisatorische en/of sociaal-maatschappelijke activiteiten van de studenten. De VU biedt studenten de (mentale) toerusting voor *een leven lang ontwikkelen* en leidt studenten op tot academici die voortdurend bereid zijn en gemotiveerd zijn om verder te kijken. Van docenten wordt verwacht dat zij zich blijvend professionaliseren in het geven, ontwikkelen en innoveren van onderwijs. De VU bevordert en stimuleert docentprofessionalisering en onderwijsinnovatie door de ondersteuning van NT&L en het creëren van een positieve leeromgeving voor studenten en docenten.

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Neemt zelf verantwoordelijkheid voor het eigen persoonlijke leerproces en draagt bij aan dat van anderen. Draagt kritisch en constructief bij aan de evaluatie van het onderwijs en komt met verbetervoorstellen. Ontwikkelt zich continu, vernieuwt samen met docenten het onderwijs, verkent grenzen en verlegt die, leert dat kennis veroudert en voortdurend dient te worden vernieuwd, realiseert zich dat zoekprocedures naar de juiste kennis continu aan verandering onderhevig zijn, weet dat kennis elders aangevuld kan worden. Dit proces stopt niet met het behalen van een diploma. Maakt gebruik van de stimulerende omgeving van de universiteit. Maakt gebruik van de mogelijkheden om bestuurlijk of organisatorisch actief en sociaal betrokken te zijn, en/of verdieping /verbreding te zoeken in of naast de studie.	Creëert een veilige leeromgeving waar studenten zich optimaal in kunnen ontwikkelen. Streeft ernaar een persoonlijke dimensie in het onderwijs aan te brengen. Spreekt studenten collectief of individueel aan op hun verantwoordelijkheid voor het persoonlijke leerproces, bijvoorbeeld tijdens een tutorgesprek of werkgroepbijeenkomst. Verbeterd het onderwijs in samenwerking met collega-docenten en studenten. Is alert op zijn of haar cursusevaluaties en wil daar actief van leren en verbeteren. Spreekt daarom studenten aan om samen een uurtje te zitten om de cursus te evalueren, vooral als online evaluatie niet (voldoende) is ingevuld. Ontwikkelt zich, vernieuwt samen met studenten het onderwijs, verkent grenzen en verlegt die, weet dat kennis niet vanzelf op peil blijft en moet worden vernieuwd.	Faciliteert en zorgt voor een veilige omgeving. Zorgt ervoor dat alle cursussen worden geëvalueerd. Bespreekt evaluaties met docent en de Opleidingscommissie en denkt mee over vervolgstappen. Faciliteert kleinschalig en interactief onderwijs en biedt trainingen voor docenten aan. Ondersteunt dit op centraal en facultair niveau met middelen en kennis. Biedt een breed en aantrekkelijk palet van professionaliserings-mogelijkheden. Stimuleert en faciliteert onderwijsvernieuwing en kennisdeling over onderwijsinnovaties (zie kader II: KnowVU en kader IV: NT&L). Biedt studenten actief de ruimte om extra-curriculair actief te zijn naast de opleiding en zorgt voor een adequate informatievoorziening hierover.

	Begeleidt studenten in het proces van een leven lang ontwikkelen in een duurzaam leerproces en wijst studenten actief op de mogelijkheden die VU biedt. Beheerst een breed repertoire van werk- en toetsvormen en is in staat gedifferentieerd onderwijs aan te bieden. Verbindt onderwijs en onderzoek in de academische loopbaan.	

Kader IV: Network for Teaching & Learning

Het VU Network for Teaching & Learning, NT&L, zorgt voor een florerende en inspirerende VU onderwijsgemeenschap. NT&L werkt nauw samen met KnowVU, UB, SOZ en IT. Het werk van NT&L is gebouwd op vier pijlers. NT&L biedt een duurzaam online en offline platform voor kennisdisseminatie, met aandacht voor de diversiteit aan facultaire, universitaire en maatschappelijke perspectieven. NT&L brengt professionaliseringsactiviteiten van de VU op het gebied van didactische en persoonlijke ontwikkeling van docenten bij elkaar en geeft hands-on advies en biedt ondersteuning aan het opleidingsmanagement, docenten en onderwijsondersteuners van de faculteiten. NT&L stimuleert, coördineert en initieert onderwijsinnovatie vanuit de faculteiten en de diensten. Tot slot, NT&L werkt aan de inrichting van een fysieke ruimte waar de Community of Learners gestalte krijgt en waar studenten en docenten, academische staf en ondersteunend personeel en management en uitvoerders elkaar ontmoeten en samen gestalte geven aan onderwijsinnovatie. In de OnderwijsWerkplaats doe je kennis op, kun je terecht met al je onderwijsvragen en ontmoet je studenten en docenten. Studenten kunnen mede de OnderwijsWerkplaats. NT&L draagt zo bij aan een positieve leer- en onderwijscultuur. Zie voor meer informatie: <https://vu-ntl.nl>.

2. BETROKKENHEID BIJ MENS EN MAATSCHAPPIJ

a) Diversiteit

De Vrije Universiteit biedt een open omgeving aan studenten en docenten met een achtergrond die varieert op vele verschillende dimensies, zoals religie, gender, seksuele geaardheid, nationaliteit, politieke overtuiging en sociaaleconomische status. De VU waardeert deze diversiteit binnen de studenten- en docentenpopulatie en stimuleert het zoeken en bewerkstelligen van verbinding. Deze rijke verscheidenheid blijft niet latent en onbesproken, maar wordt juist zowel in het onderwijs als in het buiten curriculaire academisch leven expliciet benoemd en beleefd. Zo leren studenten zich op evenwichtige wijze te verhouden tot anderen met wie ze deel uitmaken van een samenleving die zich kenmerkt door diversiteit en complexiteit. Voor een optimaal leerproces wordt de diversiteit onderkend. Om leeractiviteiten aan te laten sluiten op de diversiteit worden docenten professioneel toegerust. Openheid voor diversiteit vergt een open leeromgeving, met adequate informatievoorziening.

Een onderwijsgemeenschap - een *community of learners* – gebaseerd op een student- en docentpopulatie rijk aan diversiteit impliceert meer dan samen werken, leren en onderzoeken: het betekent ook de verbinding tot stand brengen, samen uitzoeken, samen verkennen, samen vooroordelen bespreken, irritaties bespreekbaar maken, open staan voor kritiek, begrip opbrengen, culturele verschillen kennen, duiden en accepteren en meerwaarde halen uit de verschillende perspectieven en waarden. Het onderwijsmodel ‘Mixed Classroom’ maakt dit mogelijk (zie kader V).

Kader V: Mixed Classroom

De VU biedt een omgeving die diversiteit en inclusie bevordert en waar mensen zich thuis, op hun gemak en gestimuleerd voelen om hun unieke perspectieven te delen. De leeromgeving binnen de VU is divers op vele niveaus. De toename van internationale studenten voegt een extra dimensie toe aan de al aanwezige diversiteit. Deze verschillende dimensies overlappen en kruisen elkaar, met als resultaat een leeromgeving waar studenten bijvoorbeeld kunnen verschillen in nationaliteit of religie, maar dezelfde academische cultuur als achtergrond kunnen hebben. In de Mixed Classroom worden deze verschillen en overeenkomsten niet alleen gewaardeerd en geaccepteerd, maar gezien als meerwaarde. Deze meerwaarde wordt in de Mixed Classroom omgezet in leermomenten, waarbij de nadruk ligt op het verkennen van elkaars perspectief, en het stimuleren van reflectief en kritisch denken. De Mixed Classroom zorgt daarmee voor een rijkere leerervaring voor alle deelnemende studenten.

Docenten binnen de VU gebruiken al elementen van het Mixed Classroom onderwijsmodel in hun onderwijs. Bijvoorbeeld bij het vak Academic Writing (Faculteit der Geesteswetenschappen) waar peerfeedback van studenten wordt versterkt doordat ze worden gestimuleerd hun eigen perspectief (in het geval van dit vak de moedertaal) in te brengen. Op die manier wordt er meer sensitiviteit bij elkaar te gecreëerd voor bepaalde schrijfstijlen of schrijfvorkeuren. Ook aannames over wat “goed schrijven” is in andere talen dan het Engels worden onderzocht, waardoor de kritische blik op het eigen werk bij alle studenten wordt versterkt. In de tweede helft van 2019 richt een aantal faculteiten zich meer op opleidingsniveau op het Mixed Classroom concept, zoals de Universitaire Lerarenopleiding en de nieuwe opleiding Law in Society van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Staat open voor diversiteit onder medestudenten en docenten. Accepteert verschillen en zoekt de verbinding. Gaat de dialoog aan met de docent en medestudenten en stelt zich open op; een dialoog is tweerichtingsverkeer. Benut de ruimte voor debat en uitwisseling van standpunten over hoe persoonlijke levensovertuigingen en culturele inbedding ingrijpen op meningsvorming en wetenschapsbeoefening. Leert diversiteit te benutten en meerwaarde te halen uit de combinatie van perspectieven (wetenschappelijk, professioneel en maatschappelijk). Staat open voor andere wetenschappelijke, professionele en inzichten en zienswijzen, evenals die uit de maatschappelijke praktijk, wisselt actief standpunten uit en streeft naar het halen van meerwaarde uit de combinatie van deze standpunten. Brengt de Mixed Classroom in de praktijk bijvoorbeeld in de stage en/of thesis of in activiteiten in het kader van Community Service Learning.	Is zich bewust van de bestaande diversiteit van studenten en mededocenten en handelt daarop. Accepteert verschillen, daagt studenten uit over meerdere perspectieven na te denken en te combineren. Gaat de dialoog aan met de student en mededocenten en stelt zichzelf open op; een dialoog is tweerichtingsverkeer. Benut de ruimte voor debat en uitwisseling van standpunten over hoe persoonlijke levensovertuigingen en culturele inbedding ingrijpen op meningsvorming en wetenschapsbeoefening. Herkent en erkent de signalen van diversiteit-gerelateerde spanningen en conflicten onder studenten, en anticipeert hierop door het gesprek aan te gaan en de spanning bespreekbaar te maken. Accepteert verschillen in disciplinaire achtergrond en kan hetzelfde onderwijs op meerdere didactisch verschillende manieren brengen zodat de boodschap op verschillende niveaus overkomt; inzichten en zienswijzen uit de professie en/of de maatschappij komen aan bod. Stuurt op het leggen van verbanden tussen de inzichten en zienswijzen uit de academie, de professie en de maatschappij. Geeft vorm aan de mixed classroom: past werk- en	Draagt het belang en de waarde van diversiteit uit door hier gedurende het hele onderwijstraject de aandacht op te vestigen. Is op alle niveaus gespitst op incidenten, anticipeert proactief op te verwachten spanningen, handelt adequaat, snel en rechtvaardig. Draagt het belang van de mixed classroom als VU onderwijsmodel uit. Stimuleert docenten en studenten een eigen positie en verantwoordelijkheid in te nemen, zonder een open houding naar andere ideeën en perspectieven te verliezen. Richt een open en veilige leeromgeving in zonder belemmeringen voor specifieke groepen studenten zodat studenten en docenten zich kunnen ontplooiën. Zorgt ervoor dat de opleidingen de mogelijkheden hebben om (elementen van) Community Service Learning in het onderwijs op te nemen. Bereid startende eerste-generatie studenten zo goed mogelijk voor door het aanbieden van het Be Prepared Programma. Professionaliseert het docentencorps en biedt docenten onderwijs op maat aan over de Mixed Classroom (inclusief multi- en interdisciplinair (internationaal)

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
	toetsvormen aan, zet actieve interactie voorop, stimuleert samenwerking, etc. Incorporeert Community Service Learning in de onderwijspraktijk. Bewaakt de grens tussen een wetenschappelijk debat vanuit diverse overtuigingen vs. discriminerende uitlatingen.	onderwijs en honoursonderwijs) en Community Service Learning. Richt studentbegeleiding zo in dat tegemoet wordt gekomen aan de diverse populatie en laat zien dat een diverse populatie meer is dan de som der delen. Biedt een sociale internationale campus; een gastvrije, grensoverstijgende, inspirerende omgeving waar iedereen zich thuis voelt. Streeft een docentenkorps na dat een afspiegeling is van de maatschappij en dat het internationale karakter van het onderwijs representeert.

b) Internationalisering

Internationalisering is meer dan onderwijs in de Engelse taal. Aandacht voor internationalisering gaat hand in hand met aandacht voor diversiteit in al haar verscheidenheid. Studenten die vanuit het buitenland komen studeren aan de VU, geven samen met de VU-studenten vorm aan ‘internationalisation at home’. Dit alles is alleen mogelijk als de VU dit faciliteert: voorzieningen in het Engels, ondersteuning in het Engels, docenten die de internationale ambiance aanvoelen en omarmen, Nederlandse studenten die buitenlandse studenten verwelkomen, wegwijzen maken en deelgenoot maken van het VU studentenleven op en buiten de campus. De buitenlandse gasten zijn cruciaal in het proces van ‘internationalisation at home’. Tegelijkertijd mag ook verwacht worden dat studenten en docenten uit het buitenland hun steentje bijdrage aan dit proces door zich actief te mengen in de VU-community, zowel met studenten, als docenten, als bij diverse activiteiten vanuit de VU. Op die manier ontstaat tweerichtingsverkeer waarbij internationalisering – in nauwe samenwerking met diversiteit – kan zorgen voor een unieke positieve leeromgeving. Docenten, studenten en de organisatie volgen het VU-taalbeleid (zie kader VI). Daarnaast kan een internationale studie-ervaring sterk bijdragen aan het persoonlijke leerproces van de student en wordt dit door docenten en organisatie dan ook gestimuleerd en gefaciliteerd.

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Is zich bewust van de verschillen tussen onderwijssystemen en daaruit voortvloeiende verschillen in wijze van studeren en samenwerken met elkaar en de docent.	Stimuleert community vorming door actieve op samenwerking gerichte maatregelen in het onderwijs.	Draagt uit dat internationalisering van belang is voor student en docent. Creëert een veilige leeromgeving waar ook buitenlandse

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Gebruikt de geboden kansen om het leerproces te verbreden door in het buitenland kennis en ervaring op te doen om zo de eigen grenzen te leren kennen en te verleggen. Betrekt niet-Nederlandse studenten bij gesprekken en buitenuniversitaire activiteiten in en buiten de campus. Participeert actief in het onderwijs, werkt samen met buitenlandse studenten. Spreekt Engels, maakt gebruik van het VU-taalaanbod maar accepteert ook dat niet alle docenten en medestudenten Oxford Engels op hetzelfde niveau beheersen. Maakt zich als anderstalige student het Nederlands passief eigen. Studenten helpen elkaar in het overbrengen van kennis en kunde als taalbarrières in de weg staan.	Is zich bewust van de verschillen tussen onderwijssystemen en daaruit voortvloeiende verschillen in vormen van kennisoverdracht, leerstrategieën en samenwerken. Benadrukt in contact met studenten het belang van buitenlandervaringen. Zorgt voor inbedding van de internationale ervaringen en lopend onderzoek in het studieonderdeel waar hij of zij verantwoordelijk voor is. Faciliteert interactie en betreft niet-Nederlandse studenten bij gesprekken en betreft hen actief bij het onderwijs. Kan onderwijs verzorgen in het Engels. Maakt zich als anderstalige docent het Nederlands passief eigen. Stemt werk- en toetsvorm af op de eindtermen rekening houdend met de internationale doelgroep.	studenten zich optimaal kunnen ontplooiën en een eigen leerproces kunnen ontwikkelen. Realiseert en faciliteert buitenlandervaringen voor iedere bachelor student die dit ambieert. De communicatie vanuit opleiding/faculteit/universiteit is tweetalig. Biedt taalcursussen aan voor studenten en docenten. Biedt mogelijkheden voor docenten om buitenlandervaring op te doen, bijv. via Erasmus voor docenten. Werft internationaal wetenschappelijk personeel met inachtneming dat het docentenkorps een afspiegeling is van de maatschappij.

Kader VI: Tweetaligheid VU

De VU hanteert een verbindend taalbeleid dat de ambities op het gebied van onderwijskwaliteit, diversiteit en internationalisering ondersteunt. Een cultuur die op inclusiviteit is gericht staat voorop: het doel van het taalbeleid is om ervoor te zorgen dat iedereen mee kan doen. De VU kiest voor tweetaligheid in haar taalbeleid. Goed taalbeleid levert tevens een belangrijke bijdrage aan de onderwijskwaliteit en internationalisering. Inhoudelijke overwegingen zijn leidend bij het maken van de taalkeuze (Nederlands, Engels of beide). Studenten en docenten worden gelijk behandeld ongeacht hun taalachtergrond en dat geldt ook voor alle Nederlandstalige - en Engelstalige opleidingen, voor taaleisen, het toetsen ervan, bijspijker cursussen en verdere ondersteuning.

c) Buitenwereld: buiten opleiding en verder

De VU wil positie innemen in de internationale wetenschappelijke gemeenschap, en zich verhouden tot haar regionale omgeving vanuit verantwoordelijkheid naar de Nederlandse samenleving. De VU wil een actieve bijdrage leveren aan belangrijke maatschappelijke thema's en het oplossen van complexe maatschappelijke vraagstukken, onder andere vanuit haar visie op de noodzaak tot verduurzaming van de samenleving. VU onderwijs stimuleert studenten en docenten zich betrokken op te stellen bij elkaar, de opleiding, de samenleving en de wereld. Deze verantwoordelijkheid krijgt voor studenten vorm tijdens de studie en manifesteert zich op en buiten de campus. Programma's die hierop gericht zijn, zijn Community Service Learning (zie kader VII) en de A Broader Mind Course (zie kader VIII).

Kader VII: Community Service Learning

Community Service Learning is een onderwijsvorm waarbij studenten hun academische vaardigheden inzetten voor het oplossen van actuele, maatschappelijke vraagstukken. Reflectie vormt daarbij een belangrijk onderdeel van het leren. Community Service Learning vindt plaats in nauwe samenwerking met maatschappelijke partners waarbij zowel de VU als deze partners belang hebben bij de uitkomsten van Community Service Learning. Het kan verschillende vormen aannemen zoals onderzoek ten behoeve van advisering, identificering en analyse bij maatschappelijke vraagstukken, hulpverlening- of zorgstages, empowerment van scholieren en beginnende studenten en ondernemerschap en adviseren aan maatschappelijke partners.

Een voorbeeld van een CSL-toepassing is de cursus community-based health interventions, onderdeel van de minor Global Health, waarbij studenten in samenwerking met het Leger des Heils werken aan een maatschappelijk vraagstuk. Het Leger des Heils komt hierbij langs op de VU, waarbij gezamenlijk een opdracht geformuleerd rondom een adviesvraag. Studenten bezoeken vervolgens in groepjes één van de vele locaties van de organisatie in Amsterdam en gaan in gesprek met betrokkenen. Terug op de VU worden inzichten van het bezoek en theorie en literatuur die in de cursus aan bod komen geïntegreerd tot een eindproduct. Tijdens werkgroepen worden de studenten stap voor stap in dit proces begeleid, waarbij reflectie, samenwerking, peer-feedback, ethiek, en de vertaling van theorie naar de praktijk centraal staan. In de vierde en laatste week van de cursus presenteren de studenten hun resultaten aan de opdrachtgever en vindt er nog een gezamenlijke evaluatie en reflectie plaats.

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Staat open voor en neemt zijn of haar verantwoordelijkheid met betrekking tot maatschappelijke vraagstukken tot waar mogelijk over de grens van zijn of haar discipline. Denkt globaal en acteert lokaal en draagt zo vanuit inhoudelijke expertise en met professionele vaardigheden bij aan de maatschappij.	Staat open voor opname van onderwijsactiviteiten waarbij maatschappelijke thema's en vraagstukken centraal staan. Draagt het Community Service programma een warm hart toe en draagt hier met zichtbaar enthousiasme aan bij. Verbindt binnen de context van zijn of haar onderwijs, het doen van maatschappelijk relevant	Verwacht dat studenten en docenten hun verantwoordelijkheid nemen en niet alleen naar de VU komen om het product onderwijs te consumeren dan wel te produceren. Draagt intern en extern, actief en passief en met trots uit dat de VU staat voor onderwijsactiviteiten die bijdragen aan oplossingen van

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Participeert in een Community Service Programma, passend bij de opleiding en zichzelf. Participeert in A Broader Mind onderwijs: ontwikkelt samen met medestudenten en docenten onderwijs over maatschappij-brede onderwerpen. Oriënteert zich actief op een maatschappelijke en/of wetenschappelijke loopbaan en/of een loopbaan die meer ondernemend van aard is. Heeft een adviserende, soms instemmende rol binnen het onderwijs in de vorm van bijvoorbeeld facultaire medezeggenschap en lidmaatschap van opleidingscommissie.	onderzoek met participatie in het Community Service programma. Brengt casuïstiek uit het werkveld in het onderwijs door te werken met dilemma's uit bedrijf en samenleving, het betrekken van stakeholders uit de Amsterdamse regio, het werkveld en alumni. Participeert indien passend actief in activiteiten van A Broader Mind onderwijs en ontwikkelt samen met studenten onderwijs over maatschappij-brede onderwerpen. Bereidt studenten voor op betrokkenheid in alle geledingen van de maatschappij. Is zichtbaar in relevante maatschappelijke debatten. Kent zijn of haar positie in de onderwijsorganisatie en alle rechten en plichten die daar onder vallen.	maatschappelijke vraagstukken op lokaal niveau. Maakt docenten enthousiast voor het CSL programma en zorgt ervoor dat docenten zich (kunnen) bijscholen in het verzorgen van dit type onderwijs. Faciliteert - de mogelijkheden om buiten de reguliere mogelijkheden extra-curriculair onderwijs te volgen. - stages binnen (maatschappelijk verantwoord ondernemende) bedrijven en instellingen. - samenwerkingsverbanden regionaal, nationaal en internationaal in onderwijs en onderzoek (financieel en logistiek) en speelt waar mogelijk samen met onderwijspartners een actieve rol in de regio Amsterdam. Draagt zorg voor een actieve veldadviesraad die met regelmaat bijeenkomst voor iedere opleiding. Faciliteert onderhoud met alumni en brengt alumni en studenten bijeen.

Kader VIII: A Broader Mind (Course)

De VU biedt haar studenten de mogelijkheid om zich op academisch, persoonlijk en maatschappelijk vlak, breder te ontwikkelen: studenten worden toegerust om in deze wereld succesvol en betekenisvol te kunnen zijn. Om concreet invulling te geven aan de bredere vorming van studenten, is de VU gestart met een VU-breed programma, A Broader Mind (ABM), waarin studenten aan de hand van maatschappelijke thema's zoals armoede of duurzaamheid en meer persoonlijke thema's als succes, falen, geluk of overleven in een digitale wereld, nadenken over wie zij zijn, hoe ze naar de wereld kijken en hoe ze zich tot anderen verhouden. De 'ABM Course' is een uniek onderwijskundig concept: het is ontwikkeld door en voor studenten en docenten. De Course is deels online, deels offline met interdisciplinair samengestelde 'meet-up'-groepen (om zo gestalte te geven aan de 'mixed classroom', zie kader V). De verwerkingsopdrachten zijn heel ervaringsgericht bijvoorbeeld het verzamelen van je plastic afval en het enkele dagen leven van het officiële sociale minimuminkomen. Via de Course krijgen persoonlijke en academische ontwikkeling, maatschappelijke interactie en de reflectie hierop een plek binnen het bachelor onderwijs. Door de hele cursus heen verweven is de verbinding is het enthousiasmeren voor 'community service (learning)' (zie kader VII).

Een mooi voorbeeld is het onderwerp 'Rebellie'. Studenten wordt hier gevraagd te beschrijven wat een rebel is en hier voorbeelden van te geven. Dit resulteert in een fascinerende diversiteit aan antwoorden van Socrates tot The Beatles en van Mandela tot Gretha Tunberg. Vervolgens worden ze uitgedaagd met elkaar te discussiëren over welke waarden een rebel tot een inspirerend voorbeeld maken. Andere vragen die aan bod komen zijn 'Wie zijn rebellen in je eigen vakgebied?'. En natuurlijk de vraag 'Zie je jezelf als mogelijke rebel?', 'Waarom?' en 'Is het nodig een rebel te zijn?'. Het is van belang ook dergelijke discussies te voeren binnen de universiteit, tussen studenten met een verschillende wetenschappelijke maar ook culturele achtergrond.

d) Loopbaan

De VU wil haar rol in de maatschappij ook benadrukken in termen van de professionele loopbaan die haar studenten hebben na een studie aan de VU. Er wordt dus niet alleen aandacht besteed aan leren en ontwikkelen tijdens de studie (zie thema 1c) en betrokkenheid bij de maatschappij als student (zie thema 2c), maar ook aan het perspectief dat studenten daarna hebben in hun loopbaan. Gezien de ingrijpend veranderende arbeidsmarkt, gekenmerkt door onder andere toenemende flexibiliteit en complexiteit, maar ook door digitalisering, automatisering en een toenemende aandeel hoger opgeleiden op de arbeidsmarkt, is het cruciaal dat studenten al tijdens hun opleiding reflecteren op en de voorbereidingen treffen voor hun latere loopbaan (zie ook kader IX). Dit doen ze niet alleen: docenten en de organisatie zijn hierbij ondersteunend door studenten bewust te maken van het belang hiervan en door bijvoorbeeld 'career services' en andere workshops aan te bieden. Zo is er in enkele opleidingen een 'portfolio' waar studenten aan werken tijdens hun opleiding en die kan dienen als hulpmiddel voor reflectie op het leerproces en inzicht in de eigen *employability*. De VU besteedt niet alleen aandacht aan loopbaanoriëntatie voor studenten maar doet dit ook voor de docenten waarbij onderzoek én onderwijs nadrukkelijk in de academische loopbaan worden betrokken (zie kader X).

Kader IX: Verbinding van onderwijs en onderzoek: de transitie van VU naar werk

Het voorbereiden van studenten op hun professionele loopbaan wordt op diverse manieren vormgegeven, bijvoorbeeld via Career Services, door studiebegeleiders en in een portfolio. Er wordt binnen de VU ook geïnvesteerd in onderzoek naar dit thema. Enkele voorbeelden:

Het project **Van VU naar Werk** onderzoekt welke factoren doorslaggevend zijn voor een succesvolle en gezonde transitie van de VU naar de arbeidsmarkt. Hierbij worden studenten van de VU gevolgd tijdens hun masteropleiding en de eerste fase van hun werkende leven, waarbij onder andere gekeken wordt naar hun loopbaancompetenties, hun inzetbaarheid en de ‘career shocks’ die ze meemaken.

Het project **Diversity in Talents** richt zich ook op Master studenten. Studenten krijgen in dit kader tijdens hun afstudeerstage allerlei workshops aangeboden die hen helpt om te reflecteren, communiceren en kansen te identificeren. De effecten hiervan worden vervolgens in kaart gebracht.

Het project **A Broader Mind Longitudinal Survey** (zie ook kader 8: A Broader Mind) onderzoekt hoe de maatschappelijke oriëntatie van studenten zich ontwikkelt tijdens hun opleiding en na de stap richting de arbeidsmarkt. Ook wordt gekeken naar factoren die hier invloed op hebben.

Rol Student	Rol Docent	Rol Organisatie
Reflecteert op zijn/haar talenten en voorkeuren met betrekking tot (toekomstig) werk en loopbaan. Communiqueert met medestudenten, docenten en andere stakeholders over mogelijkheden voor een optimale voorbereiding op de professionele loopbaan. Stelt persoonlijke doelen en verkent manieren om zichzelf te blijven ontwikkelen via kennis en vaardigheden die relevant zijn voor de loopbaan. Is actief bezig met de eigen <i>employability</i>.	Helpt studenten met reflecteren op hun voorkeuren en talenten door observaties te delen en, waar mogelijk, ondersteuning te bieden en/of eigen ervaringen te delen. Biedt studenten toegang tot het (professionele) netwerk waar mogelijk en van toepassing. Kan studenten informeren over de situatie op de arbeidsmarkt gerelateerd aan het vakgebied van de opleiding. Ondersteunt studenten in hun <i>employability</i> door informatie te delen en mogelijkheden aan te bieden (bijvoorbeeld voor stages). Reflecteert op zijn of haar eigen wetenschappelijke loopbaan en maakt daarbij gebruik van instrumenten zoals het raamwerk onderwijsprestaties (zie kader X).	Organiseert ondersteuning voor de (toekomstige) loopbaan van studenten, bijvoorbeeld via een Career Services team of door het faciliteren van externe evenementen. Draagt zorg voor een actieve verbinding met het werkveld, bijvoorbeeld door duurzame samenwerkingen op het gebied van stages, thesisprojecten en via een actief alumninetwerk. Probeert via onderzoek de (studie)loopbaan te ondersteunen, bijvoorbeeld via onderzoeksprojecten en VU Analytics mogelijkheden. Zorgt voor een toegankelijk aanbod van postacademisch onderwijs passend bij de moderne afgestudeerde, van hoog niveau, tot op elke leeftijd. Biedt docenten diverse aantrekkelijke loopbaanperspectieven aan.

Kader X: Raamwerk Onderwijsprestaties

De VU verbindt onderzoek en onderwijs nadrukkelijk in de academische loopbaan. Dit wil niet zeggen dat de onderwijs- en onderzoeksprestaties van een individueel staflid op elk moment in zijn of haar loopbaan van hetzelfde niveau moeten zijn, maar dat verhouding tussen onderwijs- en onderzoekstaken in omvang en zwaarte kunnen variëren. Elke functie kent een minimum prestatieniveau voor onderwijs én onderzoek waar geen concessies aan worden gedaan, maar onderwijs- en onderzoeksprestaties kunnen ten opzichte van elkaar variëren, waarbij het mogelijk is die prestaties onderling te compenseren. Door in het loopbaanbeleid voor WP ook de prestaties op het gebied van onderwijs mee te nemen verbetert de VU de zichtbaarheid en het loopbaanperspectief van mensen die hun loopbaan richten op het verzorgen van onderwijs in brede zin en op het waarborgen van de kwaliteit van onderwijs.

De ontwikkeling van de loopbaan van een docent voltrekt zich langs drie hoofdlijnen: de toename van deskundigheid op het gebied van onderwijs, het eigen vakgebied en discipline, de toenemende bijdrage aan vernieuwing, ontwikkeling en kwaliteitszorg van het onderwijs, en de toename van taken en verantwoordelijkheden op het gebied van onderwijs. Deze ontwikkeling wordt in het raamwerk beschreven aan de hand van de onderwijskernactiviteiten: het uitvoeren en ontwerpen van onderwijs, inhoudelijke en didactische deskundigheid en het bijdragen aan de onderwijsorganisatie en kwaliteitszorg op vier docentniveaus: junior, medior, senior en expert. Zie verder handboek onderwijskwaliteit: hoofdstuk [‘personeelsbeleid’](#).

COLOFON

Uitwerking en teksten:

Jos Akkermans, Inge van Wijk en Gerhard van de Bunt*

Uitgave:

Kennisnetwerk Onderwijs VU

* De auteurs danken een delegatie van de USR en van het SOVU, de studenten van de VU Onderwijswerkplaats, de KnowVU-ambassadeurs, de leden van de Stuurgroep Onderwijskwaliteit, het overleg van portefeuillehouders onderwijs en enkele medewerk(st)ers van SOZ voor hun inbreng in de totstandkoming van de geconcretiseerde VU onderwijsvisie.

Oktober 2019

<http://KnowVU.nl>

Oktober 2019